

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליימ

ע"פ 7020/17

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט ג' קרא
כבוד השופט א' שטיין

המערער: אלכסנדר מכניצקי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק הדין של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
בתפ"ח 2012-10-15 מיום 3.5.2017 שניתן על-ידי השופטים
ש' דותן, מ' לוי ו-י' לוי

תאריך הישיבה: י"ב בחשון התשע"ט (21.10.18)

בשם המערער: עו"ד קבלר בן ציון

בשם המשיבה: עו"ד הילה גורני

פסק-דין

השופט א' שטיין:

הערעור

1. לפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו בתפ"ח 2012-10-15 (השופטים ש' דותן, מ' לוי ו-י' לוי) אשר הרשיע את המערער בעבירת רצח בכוונה תחילה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין

או החוק), דן אותו למאסר עולם וחייבו בתשלום פיצוי כספי בסך 129,000 ש"ח לכל אחד משני הילדים המשותפים לו ולאשתו המנוחה, שהייתה קורבן הרצח. המערער טוען כי מן הדין היה להרשיעו בעבירת הריגה, ולא ברצח.

כתב האישום ויריעת המחלוקת

2. ביום 1.10.2015 הוגש כתב אישום נגד המערער אשר ייחס לו עבירת רצח בכוונה תחילה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, שבוצעה בלילה בין ה-16.9.2015 ל-17.9.2015. לפי כתב האישום, המערער ואולגה מכניצקי (להלן: המנוחה) היו נשואים זה לזו כ-11 שנים ולהם שני ילדים משותפים ילידי 2005 ו-2011 (להלן: הילדים). המשפחה התגוררה בדירה בבת ים (להלן: הדירה). בתקופה שקדמה ליום 16.9.2015 התגלעו בין המערער לבין אשתו המנוחה ויכוחים, בין היתר, על רקע חשדו של המערער כי המנוחה מתרועעת עם גבר אחר. המנוחה אף הודיעה למערער במספר הזדמנויות כי היא חפצה לסיים את קשר הנישואין ביניהם והדבר הגביר את חשדו כי היא בוגדת בו. המערער התקשה להשלים עם דרישת המנוחה לסיים עמו את הקשר וגמל בליבו לרוצחה.

3. ביום 16.9.2015 נסע המערער בשעות הבוקר לקניון עזריאלי בתל אביב ורכש בחנות "ג'נטלמן" סכין מסוג קומנדו (להלן: הסכין או סכין הקומנדו). בשעה 18:30 לערך, נערכה פגישה בין המערער, המנוחה, ושני חבריהם של בני הזוג (להלן: הפגישה). את הפגישה יזם המערער במטרה ליישר את ההדורים בינו לבין המנוחה ולשכנעה שלא תיפרד ממנו. ניסיון זה לא צלח והמנוחה הודיעה למערער כי היא עומדת על רצונה לסיים את הקשר ביניהם.

4. סמוך לשעה 21:00 יצאה המנוחה מהדירה ושבה אליה בשעה 01:20 לערך. לאחר חילופי דברים קצרים עם המערער, שכבה המנוחה לישון על מזרן ברצפת הסלון בדירה (להלן: המזרן). אותה העת הילדים ישנו בחדר הסמוך. סמוך לאחר מכן, המערער נטל את הסכין, ניגש למנוחה ודקר אותה פעמיים בצווארה בעודה ישנה; המערער הותיר את הסכין נעוצה בצווארה של המנוחה, וזאת מתוך כוונה לגרום למותה (להלן: האירוע).

5. בשעה 02:56 התקשר המערער למוקד 100 של המשטרה ודיווח על האירוע. כעבור מספר דקות הגיעו לדירה אנשי מד"א וקבעו את מות המנוחה. שתי הדקירות,

שדקר המערער את המנוחה בצווארה, גרמו לנזקים חמורים בכלי הדם הראשיים של הצוואר ובשלד הגרון עם שאיפת דם לריאות, וכתוצאה מכך מתה המנוחה.

6. המערער כפר במיוחס לו בכתב האישום. במענה לכתב האישום מיום 25.11.2015, נטען כי המערער אומנם התקשה להשלים עם רצונה של המנוחה להיפרד ממנו אך הרעיון להמיתה לא עבר במוחו. את הסכין, לדבריו, רכש למטרה אחרת והוא לא התכוון לפגוע במנוחה באמצעותה. לדברי המערער, ביום האירוע הוא נטל את הסכין על מנת לאיים על המנוחה בהתאבדות, כסוג של "פרובוקציה, מניפולציה רגשית", אך הוא מעד ונפל עליה וכתוצאה מכך הסכין ננעצה פעם אחת בצווארה של המנוחה ולא הוצאה מהפצע שהביא למותה. המערער חזר על עיקרי הדברים האלה גם בעדותו, כאשר הוא מסביר כי רכש את הסכין במתנה לחבר ואחר כך ביקש להשתמש בה כדי לביים ניסיון התאבדות.

7. קו הגנה זה (להלן: סיפור התאונה) נזנח על ידי המערער בשלב הסיכומים. תחתיו, העמיד המערער טענה אחרת שאינה מתכחשת לכך שהוא דקר את המנוחה שתי פעמים, ולא פעם אחת בלבד. לפי טענה זו, המערער לא זכר את הדקירה השנייה בשל היותו שיכור בשעת המעשה ובסמוך לפניו. המערער דבק בעמדתו כי לא רצה להמית את המנוחה וכי עשה את אשר עשה בשל היותו שיכור כשדעתו מטושטשת (להלן: טענת השכרות). מטעמים אלו, טען המערער כי אין להרשיעו בעבירת רצח, כי אם אך בעבירת הריגה לפי סעיפים 34ט(ב), 34ט(ה) ו-298 לחוק העונשין.

פסק הדין של הערכאה הראשונה

8. על יסוד הראיות אשר הובאו לפניו, קבע בית משפט קמא את העובדות שאין עליהן עוררין: המערער גרם למותה של המנוחה בליל האירוע, בעת שהמנוחה שכבה על המזרן בסלון הדירה, וזאת באמצעות סכין הקומנדו שנרכשה בבוקר יום האירוע. אמנם, כאמור, לנוכח עמדת ההגנה בסיכומיה, אין עוד מחלוקת בין הצדדים כי המערער דקר את המנוחה שתי דקירות ולא אחת. ואולם, כיוון שגם בסיכומי ההגנה נטען כי המערער לא זוכר את הדקירה השנייה וכי לא התכוון להמית את המנוחה, בית משפט קמא ניתח בפסק דינו את מכלול הראיות הרלוונטיות, לרבות אלו אשר נוגעות למספר הדקירות.

9. בית משפט קמא כתב הכרעת דין מנומקת ובהירה אשר דחתה, פה-אחד, את טענת השכרות. בהתאם לקביעה זו, מצא בית המשפט את המערער אשם בעבירת רצח

בכוונה תחילה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין. הכרעת דין זו התייחסה ליסודותיה של עבירת רצח ולהגנה של שכרות חלקית, כמפורט להלן.

רצח בכוונה תחילה

הכנה והיעדר קנטור

10. בית משפט קמא קבע כי יש לקבל את עמדת המשיבה לפיה המערער רכש את הסכין במטרה לדקור את המנוחה – ממצא שמוכיח הכנה למעשה הרצח מעבר לכל ספק סביר. בית המשפט הוסיף, כי אף אם המערער רכש את הסכין למטרה אחרת, די בהוצאתה מהמגירה ובהנפתה לעבר המנוחה כדי לקיים את הדרישה של יסוד "ההכנה". באשר להיעדרו של קנטור, יסודה האחר של עבירת רצח בכוונה תחילה – ההגנה לא טענה לקנטור מצד המנוחה והראיות ממילא לא הצביעו על קיומו כאפשרות סבירה.

ההחלטה להמית

11. בית משפט קמא מצא את עדות המערער לא אמינה וקבע כי גרסתו "אינה מתיישבת עם מכלול הראיות ועם השכל הישר והיא מעוררת תמיהות ממשיות שאין להן הסבר משכנע [...] כמו כן, היו סתירות מהותיות אחדות בין תוכן עדותו של הנאשם לבין תוכן אמרותיו [בחקירתו במשטרה]". ודוק: לנוכח מכלול הנסיבות והראיות בדבר התדרדרות היחסים בין המערער לבין המנוחה בתקופה שקדמה לאירוע, קבע בית המשפט כי יש להעדיף את הדברים שמסר המערער בחקירתו – מהם עולה כי הוא ידע, או למצער היה לו חשד כבד, כי המנוחה בוגדת בו עם גבר אחר – על פני הדברים שמסר המערער בעניין זה בעדותו. מכל מקום, בית המשפט קבע כי אין מחלוקת כי המנוחה רצתה להיפרד מהמערער וכי הביאה זאת לידיעתו, וכך כי בפגישה שנערכה עובר לאירוע ניהלו השניים שיחה קשה בנוכחות חבריהם, במהלכה הפציר המערער במנוחה שלא תיפרד ממנו.

12. עוד קבע בית משפט קמא כי גרסת המערער בעדותו ביחס למטרה שלשמה רכש את סכין הקומנדו בבוקר יום האירוע ולאופן אחסנתה בבית, מעוררת תמיהות ממשיות שאינן מאפשרות ליתן אמון בעדותו כי רכש את הסכין כמתנה לחברו. זאת במיוחד באשר מדובר בגרסה כבושה, שלא ניתן הסבר משכנע לכבישתה, ובשים לב לכך שבחקירתו במשטרה המערער מסר גרסה שונה וטען כי רכש את הסכין במטרה לאיים בהתאבדות לאחר שהמנוחה ביקשה להיפרד ממנו. בית המשפט קבע כי הגרסה

שמסר המערער בחקירתו במשטרה איננה סבירה אף היא: אם כל מבוקשו היה לביים ניסיון התאבדות, מדוע רכש סכין קומנדו במאות שקלים במקום להסתפק בסכין רגילה? בהתבסס על שיקולים אלה, קיבל בית משפט קמא את עמדת המשיבה לפיה המערער רכש את סכין הקומנדו על מנת לדקור את המנוחה.

13. בית משפט קמא קבע כי מסקנה כאמור מתחייבת מהראיות, ובראשן עדותו המשכנעת של ד"ר ריקרדו נחמן, מומחה לרפואה משפטית שהעיד מטעם התביעה. עדות זו הראתה כי הדקירות שנמצאו בצווארה של המנוחה היו תוצאה של מעשה מכוון. מסקנה זהה עלתה גם מסיכומי ההגנה, אשר לא חלקה על כך שהמערער דקר את המנוחה פעמיים באמצעות הסכין, ושלאחר הדקירה הראשונה הוציא את הסכין מצווארה ודקר אותה בשנית. בית המשפט הוסיף וקבע בהקשר הזה כי מיקום הדקירות ומספרן מקימים חזקה שהמערער התכוון לגרום לתוצאה הקטלנית של מעשיו. המערער – כך קבע בית המשפט – לא הצליח לעורר ספק סביר ביחס לחזקה זו ולמסקנה שעולה ממנה.

14. עוד קבע בית משפט קמא, כי התנהגות המערער והתבטאויותיו לאחר האירוע אינן מתיישבות עם גרסתו שמדובר היה, כביכול, במעשה חסר שליטה של אדם שיכור. קביעה זו ביסס בית המשפט בעיקר על הדברים שמסר המערער למוקד המשטרה; לשוטרים שעצרו אותו; וכן בחקירתו במשטרה. בית המשפט אף ראה באחת מהתבטאויותיו ראשית הודאה לכך שהריגת המנוחה הייתה מבחינת המערער תגובה מכוונת להתנהלותה בתקופה שקדמה לאירוע. לשורת ראיות אלו, הצטרפה העובדה כי המערער השתהה פרק זמן ממושך לפני שהתקשר למוקד 100 של המשטרה וכי נמצא לאחר האירוע כשהוא יושב ואוכל בנחת ובשלוות נפש. בית המשפט הוסיף וקבע כי למערער היה מניע ברור ומוכח לרצוח את המנוחה, לאחר שזו עמדה על רצונה להיפרד ממנו ולאחר שהמערער חשד בה שהיא מנהלת יחסים אינטימיים עם גבר אחר.

15. ממצאים אלה הוליכו את בית משפט קמא אל פסיקתו כי יסודותיה של עבירת הרצח בה הואשם המערער הוכחו למעלה מכל ספק סביר. בית המשפט קבע אפוא שהמערער רצח את המנוחה לאחר שדקרה פעמיים בכוונה תחילה כדי לגרום למותה.

טענות השכרות

16. בית משפט קמא דחה את בקשת המערער להפחית את אחריותו למות המנוחה מרצח להריגה על בסיס הסייג של שכרות חלקית הקבוע בסעיפים 34ט(ב) ו-34ט(ה)

לחוק העונשין. בית המשפט קבע בעניין זה כי "מדובר בטענה המתבססת על גרסה עובדתית של הנאשם שאינה מהימנה, אשר אף עומדת בסתירה לראיות בעלות משקל נכבד שהובאו בפנינו".

17. בית המשפט מצא כי המערער שטה משקאות אלכוהוליים רק או בעיקר לאחר דקירת המנוחה. קביעה זו הושתתה בעיקרה על עדויותיהם של חבריהם המשותפים של המערער ואשתו המנוחה, עימם נועדו בפגישה, וכן על הדברים שסיפר המערער לרס"ר כליף שקורי ולחוקרי הרצח האחרים. בית המשפט אף הוסיף, כי התנהלות המערער לאחר האירוע מלמדת כי בזמן האירוע וסמוך לאחריו הוא היה צלול ומודע היטב למעשיו. בקבעו כך, הסתמך בית המשפט, בין היתר, על העובדה שהשיחה של המערער עם המוקד המשטרתי לא העלתה כל סימן לכך שהלה היה שיכור וכן על התנהלותו המחושבת של המערער אל מול ילדיו.

18. בשולי הדברים, העיר בית משפט קמא כי אין משמעות לתוצאת הבדיקה הטוקסיקולוגית שנערכה בדמו של המערער כ-12 שעות לאחר האירוע ובשל כך הבדיקה איננה מהווה ממצא שיכול היה לאמת או להפריך את טענת השכרות. באשר לחוות דעתו של מומחה ההגנה, ד"ר דריו ורטניק, בית המשפט קבע כי זו איננה מוכיחה דבר בהיותה תיאורטית גרידא ונסמכת על גרסתו הבלתי אמינה של המערער בנוגע לכמויות האלכוהול שלטענתו שטה לפני האירוע.

19. לבסוף, קבע בית המשפט כי אף אם נאמין למערער ונניח כי הוא שטה משקאות אלכוהוליים עובר לדקירת המנוחה והיה בעת האירוע תחת השפעתם, הרי שהמערער לא הצליח לעורר ספק סביר לגבי כוונתו לרצוח את המנוחה בדקירות הסכין. לאור האמור, דחה בית המשפט את טענת השכרות שהעלה המערער. דחייתה של טענה זו הוליקה את בית משפט קמא אל המסקנה המתבקשת כי המערער אשם ברצח בכוונה תחילה, ולא בהריגה. לפיכך, גזר בית המשפט את דינו של המערער כאמור לעיל.

מכאן הערעור.

טענות הצדדים

20. בעמדו לפנינו, מיקד המערער את טענותיו בדבר שכרות חלקית כסייג לאחריותו בגין רצח – עבירה שלהתהוותה נדרשת כוונה תחילה. לדבריו, הוא היה

שיכור במהלך האירוע בו גרם למות אשתו, ועל כן מן הדין היה להרשיעו בהריגה ולא ברצח. המערער הדגיש כי זנח את סיפור התאונה, שבמהלכה הוא כביכול מעד, נפל על אשתו והסכין שהחזיק בידו ננעצה בגרונה מבלי שהתכוון לכך. מהלך זה היה מתבקש ומובן: העובדה שאשת המערער מצאה את מותה משתי דקירות סכין ששיסעו את גרונה הפכה את סיפור התאונה לבלתי אמין בעליל. פשיטא הוא, כי המערער בדה סיפור זה מלבו.

21. טענת השכרות החלקית שהעלה המערער נחלקה לשני ראשים. הראש הראשון היה עובדת ההשתכרות. בהקשר זה, טען המערער כי בית משפט קמא טעה בקביעתו כי הוא לא היה תחת השפעת משקאות משכרים בזמן ביצוע העבירה. לדבריו, הוא הציג ראיות רבות אשר הראו כי היה שיכור בעת ביצוע המעשים, והיה בראיות אלה כדי לעורר לפחות ספק סביר שמא פעל מתוך שכרות ודעתו הייתה מטושטשת ולא צלולה. המערער הוסיף וטען בהקשר זה, כי ראוי היה לתת משקל משמעותי לדברים שאמר בחקירותיו במשטרה ולפיהם הוא צרך משקאות אלכוהוליים רבים, מסוגים שונים, והיה תחת השפעתם בזמן ביצוע העבירה. לדברי המערער, גרסה זו נתמכת בראיות אובייקטיביות אשר כוללות את עדותו של רס"ר שקורי, שהגיע לדירה סמוך לאחר הדיווח למוקד המשטרה, ודיווח כי מפיו של המערער נדף ריח של אלכוהול; בקבוק עם משקה אלכוהולי שנמצא בדירה ביום האירוע; וכן תיעוד במצלמת האבטחה בסופרמרקט בו נראה המערער רוכש בקבוק שלדבריו הכיל יין. כמו-כן טען המערער, כי בית משפט קמא שגה בכך שלא נתן משקל ראוי לחוות דעתו של ד"ר ורטניק – עד ההגנה אשר העריך כי סביר להניח שהמערער היה במצב של שכרות בזמן ביצוע העבירה. המערער גם ביקש כי נזקוף לזכותו שלושה מחדלי חקירה: איחור של כ-12 שעות בבדיקת דם לגילוי רמת האלכוהול חרף הדיווח שמסר רס"ר שקורי בזמן אמת; העובדה שהמשטרה לא בדקה את טענת המערער לפיה הוא צרך בקבוקי אלכוהול נוספים (מעבר למה שנמצא בדירתו) ובסיומם זרק אותם לפח מחוץ לדירתו; וכן העובדה שהמשטרה לא בדקה האם הבקבוק שרכש המערער בסופרמרקט נלקח מאזור המשקאות האלכוהוליים.

22. הראש השני היה הקשר הסיבתי בין השתכרות המערער לבין אי-מודעותו למעשיו. בהקשר זה, טען המערער כי שגה בית משפט קמא בקביעתו כי לא עלה בידי ההגנה לעורר ספק סביר ביחס למודעות המערער למעשיו בזמן האירוע. לביסוס טענתו, הפנה המערער לדברים שאמר בחקירותיו במשטרה מהם ניתן ללמוד כי היה נתון תחת השפעת משקאות משכרים במידה כזו אשר היה בה כדי לשלול את כוונתו להמית את המנוחה. המערער הוסיף וטען, כי התנהגותו לאחר האירוע אף היא מחזקת

את המסקנה כי לא הייתה לו כוונה להמית את המנוחה. טענה זו נסמכה על הראיות הבאות: העובדה כי המערער לא זכר באיזו שעה התקשר למוקד המשטרה; העובדה כי הוא לא זכר כי דקר את המנוחה דקירה שנייה; עדות המערער בבית משפט קמא, לפיה הוא לא הזעיק את המשטרה מיד לאחר האירוע כי היה שרוי במצב רוח "של הראש והפחד"; עדותו של רס"ר אריק שבו כי מצא את המערער בדירה כשהוא יושב בנחת ואוכל בשלוות נפש; וכן העובדה שרק בחקירתו השנייה, לאחר שהתפכח, לדבריו, הביע המערער צער על מות המנוחה.

23. כמו כן טען המערער, כטענה כללית המתייחסת לשני ראשיה של טענת השכרות, כי בית משפט קמא שגה בקבעו כי גרסתו, כפי שעלתה בעדותו בבית המשפט, איננה אמינה ומעוררת תמיהות ממשיות שאין להן הסבר משכנע. יתרה מזו: המערער טען כי אף אם ישנן סתירות מהותיות בין גרסתו בחקירות המשטרה לבין עדותו בבית המשפט, הרי שאין בהן כדי לשלול את טענתו כי היה נתון תחת השפעת משקאות משכרים עד כדי שלילת כוונתו להמית את המנוחה, שכן מדובר בטענה משפטית שאותה יש לבחון ביחס לזמן ביצוע העבירה. המערער שב והדגיש כי די לו בספק סביר כדי שטענותיו תתקבלנה (ראו סעיפים 34 ו-34כב(ב) לחוק העונשין).

24. המשיבה, מנגד, ביקשה כי נדחה את הערעור. המשיבה טענה כי אשמתו של המערער במעשה הרצח הוכחה מעבר לכל ספק סביר וכי טענת השכרות שלו הופרכה אף היא מעל לכל ספק סביר. ביחס למכלול הדברים, טוענת המשיבה כי אין מקום להתערב בפסק דינו של בית משפט קמא אשר ביסס את הכרעת דינו על ממצאי עובדה ומהימנות מובהקים.

דיון והכרעה

25. סבורני כי דין הערעור להידחות, ואלה הם טעמי:

חוסר אמינות של גרסת המערער

26. טענת השכרות שהמערער הניח על שולחננו היא טענה רב-שימושית. טענה זו משמשת בידי המערער מוט קפיצה שבעזרתו הוא מבקש לדלג על כל מכשול ראייתי שעומד בדרכו. באמצעותה, מבקש המערער לתרץ את סיפור התאונה השקרי שבדה מלבו; ליישב סתירות בין גרסאותיו השונות; לסתום חורים בחומר הראיות עליו הוא מסתמך כדי לעורר ספק סביר לגבי אשמתו ברצח; לפטור את עצמו ממתן הסבר כיצד סכין הקומנדו, שלדבריו קנה כמתנה לחבר, הוצאה מהנדן והגיעה לידו אשר שיסעה את

גרונה של המנוחה מפאת דחף שגם לו לא ניתן שום הסבר; וכן לשכנענו כי לא הייתה לו כוונה לרצוח את אשתו המנוחה ועל-כן הינו אשם בהריגה בלבד.

27. טענה זו נדונה לכישלון והסיבה לכך הינה פשוטה בתכלית: המערער לא היה שיכור בזמן האירוע, וגם אם שותה משקאות משכרים כלשהם, אלו לא טשטשו את דעתו. טענת השכרות של המערער, כמו גם סיפור התאונה, הייתה ונשארה בלתי אמינה. בית משפט קמא לא האמין למערער, שכאמור שינה את גרסתו מסיפור התאונה הבדוי לטענת השכרות רוויית הסתירות והתמיהות. בית המשפט קבע, כי עדות המערער איננה אמינה וכי הלה ביצע מעשה רצח מכוון – אחרי שנתיח בקפידה, ואולי אף בקפידה יתרה, את מארג הראיות שנפרס לפניו. קביעה זו, כמו שאר קביעותיו של בית משפט קמא, מעוגנת היטב בחומר הראיות.

28. בידוע הוא, שערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בקביעות עובדתיות ובממצאי מהימנות אותם קבעה הערכאה הדיונית. הלכה זו נסמכת על ההכרה בכך שיש ליתן עדיפות בכל הנוגע לקביעת התשתית העובדתית והערכת רמת המהימנות של העדים, לבית המשפט אשר שומע ורואה את העדים המופיעים לפניו ואשר בוחן את התשתית הראייתית כולה (ראו ע"פ 4655/12 אדרי נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (29.9.2014); ע"פ 993/00 נור נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(6) 205, 219-220 (2002); ע"פ 9352/99 יומטוביאן נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 632, 643-645 (2000); 316/85 גרינוולד נ' מדינת ישראל, פ"ד מ(2) 564, 573 (1986)). בנסיבות המקרה דנן לא חל שום חריג שעשוי להצדיק סטייה מכלל יסודי זה. אשר על כן, נחה דעתי כי אין מקום לשנות ממה שקבע בית משפט קמא לעניין ממצאי העובדה והמהימנות (ראו גם ע"פ 7401/07 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 5 לפסק דינו של השופט י' דנציגר (31.7.2008)).

29. גם אילו בחנתי את ממצאי המהימנות של בית משפט קמא לגופם, לא הייתי משנה בהם דבר. לית מאן דפליג כי המערער לא היה שיכור כאשר מסר את עדותו לפני בית משפט קמא וחלק עמו את סיפור התאונה השקרי, ממנו חזר רק בשלב הסיכומים (ראו פרוטוקול מיום 11.7.2016, עמ' 248, שורות 4-11; שם, עמ' 255-256). המערער כבש את טענת השכרות שלו ולא נתן לכך שום הסבר שיכול היה להתקבל על הדעת, גם כאשר לא היה שיכור. קריסתו של סיפור התאונה והעדר הסבר סביר לכבישתה התמוהה של טענת השכרות משאירים אותנו עם הראיות הבאות: שתי דקירות קטלניות שהמערער נעץ בגרונה של אשתו המנוחה באמצעות סכין הקומנדו; ממצא רפואי חד-משמעי שהמנוחה מצאה את מותה כתוצאה מדקירות סכין אלה או אחת מהן (ראו

ת/39, עמ' 6); והעובדה הבלתי ניתנת להכחשה שהדקירות המדויקות והעמוקות הללו היו מעשה מכוון. חיבורן של ראיות כאמור מביאני למסקנה חד-משמעית ויחידה כי המערער רצח את אשתו באמצעות דקירות סכין וכי הוא עשה כן בכוונה תחילה ולא מתוך דעה מטושטשת.

30. למעלה מן הנדרש, אפנה לראיות נוספות אשר שופכות אור על מצב המערער כשעה לפני האירוע ובסמוך לאחריו. הראיה הראשונה מבחינה כרונולוגית היא תכתובת המסרונים שבין המערער לאשתו, אשר קוימה באמצעות מכשירי טלפון סלולריים. תכתובת זו כללה מסרונים שנכתבו על ידי המערער, ואלו היו ברורים, סדורים ומכווני מטרה: לשכנע את אשתו לשוב הביתה בשעה סבירה, בשעה שזו בילתה עם גבר אחר, לפי החשד של המערער (ראו ת/24; פרוטוקול מיום 16.1.2017, עמ' 327, שורות 27-30).

הראיה השנייה היא עדותו של רס"ר שבו, השוטר הראשון שהגיע לזירת האירוע. רס"ר שבו העיד כי ראה את המערער יושב ואוכל גבינה צהובה כשהוא נראה שלו ולא מגלה סימנים של שכרות (ראו פרוטוקול מיום 7.3.2016, עמ' 10, שורות 33-31; שם, עמ' 11 שורות 1-2).

הראיה השלישית היא עדותו של רס"ר שקורי, שהגיע אף הוא לדירה לאחר קבלת הדיווח על האירוע. רס"ר שקורי העיד כי המערער אף סיפר לו כי שתה לאחד "המעשה שעשה" (ראו ת/41; פרוטוקול מיום 7.3.2016, עמ' 22, שורות 1-5). עדות זו של רס"ר שקורי נתמכה בדברי המערער עצמו בחקירתו במשטרה: בתגובה לשאלת חוקרו מדוע לא התקשר למשטרה מיד אחרי האירוע, הלה השיב כי נמנע מלעשות כן כדי "לשבת עם עצמי בשקט ולשתות [...] את הויסקי שלי עד הסוף כמה שאני צריך [...] כי אני לא שתיתי הרבה זמן" (ראו ת/16ב, עמ' 26, שורות 11-17).

כל זה מסביר מדוע חוקריו של המערער לא ניסו לבצע בו בדיקת אלכוהול בסמוך למעצרו. סנגורו של המערער התלונן על כך באוזנינו, אך אני לא מוצא פגם חמור בהחלטת החוקרים. במבט לאחור, ייתכן שטוב היה אילו המערער עבר בדיקת אלכוהול בסמוך למעצרו, אך חקירה משטרתית המתקיימת בתנאי לחץ איננה כליל השלמות.

31. יתרה מכך: המערער הדגיש מספר פעמים במהלך חקירותיו במשטרה כי שתה משקאות חריפים לכל אורכו של יום האירוע (ראו ת/16ב, עמ' 41, שורות 31-38; ת/16 עמ' 3, שורות 65-69; ת/21, עמ' 2, שורות 25-31) ולכן היה "מסטול" בעת ביצוע העבירה (ראו ת/16ב, עמ' 7, שורות 26-27; שם, עמ' 8, שורות 12-18; שם, עמ' 19, שורות 7-8; ת/21ב, עמ' 9-8). ואולם, המוכר בחנות "ג'נטלמן" בה רכש המערער את סכין הקומנדו, כמו גם חבריהם של המערער ואשתו המנוחה, אשר פגשו את המערער ביום האירוע, העידו כי לא הבחינו בכך שהמערער היה שתוי (ראו פרוטוקול מיום 7.3.2016, עמ' 78; פרוטוקול מיום 9.5.2016, עמ' 87, שורות 2-10; שם, עמ' 90; ת/50, עמ' 2). לעדויות אלה מצטרפות עדויותיהם של רס"ר שבו ורס"ר שקורי, שכבר הזכרתיהן לעיל, וראיות נוספות כדלקמן: זמן קצר אחרי האירוע, המערער כיסה את גופת המנוחה פן ילדיהם יראו את המראה הקשה (ראו פרוטוקול מיום 11.7.2016, עמ' 248, שורות 9-11; שם, עמ' 256, שורות 5-6); המערער הדליק את המזגן ופתח חלונות בדירה כי "התחלתי להריח ריח של דם בבית" (ת/16ב, עמ' 9, שורות 10-13); הוא נתן אייפד לבן הבכור שהתעורר, כדי להעסיקו ולמנוע ממנו לצאת מן החדר (ראו פרוטוקול מיום 11.7.2016, עמ' 257, שורות 22-28; שם, עמ' 275); וכאשר התקשר המערער למוקד המשטרה ודיווח באופן ענייני וממוקד אודות האירוע, הוא הוסיף כי יש ילדים בבית שצריך להוציא ואף הבהיר למוקדנית עת ששאלה אותו "איזה קומה אמרת?" כי "אני לא אמרתי קומה" (ת/1, ת/2).

32. מן המקובץ עולה, כי התשתית הראייתית שהונחה לפני בית משפט קמא מוכיחה מעבר לכל ספק סביר כי המערער לא היה נתון בשעת המעשה תחת השפעת אלכוהול. למען הזהירות, אתיחס כעת לפן המשפטי של הגנת השכרות כשאני מניח לטובת המערער כי הוא אכן צרך אלכוהול בסמוך לאירוע.

הגנת שכרות

33. הוראות סעיף 34ט לחוק העונשין, שעניינן שכרותו של מבצע העבירה, מרחיבות במובן מסוים את אחריותו הפלילית. אלמלא עבר את העבירה במצב של שכרות, שלתוכו הוא נכנס מרצון חופשי, העובדה שפעל בחוסר ידיעה הייתה מקנה לו פטור מלתת את הדין על מעשיו (ראו ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין כרך ב 587 (תשמ"ז); מרים גור-אריה "הצעת חוק העונשין (חלק מקדמי וחלק כללי)", התשנ"ב-1992 "משפטים" כד 9, 56 (תשנ"ד); ע"פ 7164/10 ג'אן נ' מדינת ישראל, פסקה 15 לפסק דינו של השופט י' עמית (1.12.2011) (להלן: עניין ג'אן); ע"פ 6679/04 סטקלר נ' מדינת ישראל, פסקה 54 (11.5.2006) (להלן: עניין סטקלר)). בד-בבד, במקרים מסוימים

עשוי המצב של שכרות לעורר ספק סביר באשר לשאלה האם נתגבשה אצל מבצע העבירה כוונה לגרום לתוצאה האסורה – וככל שכך הדבר, לא יורשע המבצע בעבירה שהיסוד הנפשי הנדרש להתהוותה הוא כוונה (עניין סטקלר, פסקה 55; ע"פ 5266/05 זלנצקי נ' מדינת ישראל, פסקה 37 (22.2.2007) (להלן: עניין זלנצקי)).

34. סעיף 34ט לחוק העונשין קובע כדלקמן:

(א) לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה במצב של שכרות שנגרמה שלא בהתנהגותו הנשלטת או שלא מדעתו.

(ב) עשה אדם מעשה במצב של שכרות והוא גרם למצב זה בהתנהגותו הנשלטת ומדעת, רואים אותו כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה היא של התנהגות, או באדישות אם העבירה מותנית גם בתוצאה.

(ג) גרם אדם למצב השכרות כדי לעבור בו את העבירה, רואים אותו כמי שעבר אותה במחשבה פלילית אם היא עבירה של התנהגות, או בכוונה אם היא מותנית גם בתוצאה.

(ד) בסעיף זה, "מצב של שכרות" - מצב שבו נמצא אדם בהשפעת חומר אלכוהולי, סם מסוכן או גורם מסמם אחר, ועקב כך הוא היה חסר יכולת של ממש, בשעת המעשה, להבין את אשר עשה או את הפסול שבמעשהו, או להימנע מעשיית המעשה.

(ה) סעיפים קטנים (א), (ב) ו-(ג) חלים גם על מי שלא היה חסר יכולת כאמור בסעיף קטן (ד), אך עקב שכרות חלקית לא היה מודע, בשעת מעשה, לפרט מפרטי העבירה.

35. מהאמור בסעיפים 34ט(ב) ו-34ט(ה) עולה כי מבצע העבירה חוסה תחת סייג של שכרות חלקית, השולל את קיום הכוונה כאשר זו נדרשת להתהוות העבירה בה עסקינן, בהתקיים שלושה תנאים מצטברים. התנאי הראשון הוא זה: מבצע העבירה צריך להיות "במצב של שכרות", קרי: תחת השפעת חומר אלכוהולי, סם מסוכן או גורם מסמם אחר. התנאי השני הוא חוסר מודעותו של מבצע העבירה לפרט מפרטי העבירה בשעת המעשה. התנאי השלישי הוא קיומו של קשר סיבתי בין השפעת החומר

האלכוהולי או המסמם לבין חוסר המודעות כאמור (ראו עניין סטקלר, פסקה 52; ע"פ 1493/98 סטפ נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(4) 679, 685 (2002)). כמו-כן נזכור, כי אין די בריכוז אלכוהול גבוה בדם כשלעצמו כדי להקים את סייג השכרות (ראו עניין זלנצקי, פסקה 46).

36. תנאים מצטברים אלה אינם מתקיימים במקרה דנן גם אם נאמין למערער כי שתה משקאות חריפים בסמוך לאירוע, ואסביר. סעיף 34 לחוק העונשין קובע חזקה שבדין כי מעשה עבירה "נעשה בתנאים שאין בהם סייג לאחריות פלילית". המערער נדרש אפוא להביא ראיות שבכוחן לסתור את החזקה האמורה על ידי יצירת ספק סביר (ראו סעיף 34 כב(ב) לחוק; יעקב קדמי על הדין בפלילים – חוק העונשין כרך א 563-566 והאסמכתאות שם (מהדורה חדשה, 2012); ע"פ 2325/02 ביטון נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(2) 448, פסקה 9 והאסמכתאות שם (2004) (להלן: עניין ביטון)). כפי שנקבע בפסיקה, לא כל ראיה תעורר ספק סביר לגבי התקיימות התנאים המצטברים אשר מקימים את הסייג של שכרות (ראו עניין ג'אן, פסקה 17 לפסק דינו של השופט י' עמית; ע"פ 10800/04 רומנצקו נ' מדינת ישראל, פסקה 22 (18.9.2006); ע"פ 7761/95 אבו חמאד נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(3) 245, 249 (1997)); וכפי שהזדמן לי להעיר, ספק סביר – להבדיל מספק תאורטי גרידא – הוא "ספק עם קבלות" המבוסס על חומר הראיות (ראו ע"פ 2418/17 קוטינה נ' מדינת ישראל, פסקה 18 והאסמכתאות שם (25.10.2018) (להלן: עניין קוטינה)).

37. במקרה דנן, האופן שבו דקר המערער את המנוחה – לא פעם אחת, אלא, כאמור, שתי פעמים – במקום רגיש, בצוואר, מעיד כמאה עדים על כוונתו להביא למותה. על מעשים כגון זה חלה חזקה כי אדם מתכוון להביא לתוצאות הטבעיות של מעשהו (ראו עניין קוטינה, פסקה 16 והאסמכתאות שם; עניין ביטון, פסקה 11). חזקה זו חלה גם על מעשהו של אדם שיכור זולת אם נסיבותיו מצביעות על היעדר כוונה ברמה של ספק סביר, לפחות (ראו עניין סטקלר, פסקה 55). משכך, ולאחר שראינו כי ראיותיו של המערער מראות, אם בכלל, כי הלה שתה משקאות חריפים, הא ותו לא, לא נותר לנו אלא לקבוע כי הלה נכשל בהבאת ראיות בנוגע לכך שלא הבין את פשר מעשהו או שלא התכוון לתוצאותיו בשל היותו שיכור.

38. למעלה מן הצורך, אסיים את הדיון בציטוט הדברים שהמערער אמר בחקירתו הראשונה במשטרה, ביום 17.9.2015, שעות אחדות לאחר האירוע, כאשר נשאל מדוע גרם למות אשתו: "לא יודע זה הכל זה... אתה יודע מה זה... זה פיצוץ פשוט של כל

ההצטברות של הדברים, אתה יודע זה כל הביוב מה שיצא החוצה, זה כבר אתה יודע זה האספנות של שנים כבר [...] של שנים מה שבפנים כבר אתה יודע שכבר נמאס" (ראו ת/16ב, עמ' 11, שורות 21-27). דברים אלו, כמוהם כהודאה על כוונת המערער לרצוח את אשתו המנוחה. כוונה זו ליוותה את מעשי הדקירה גם אם נניח שהמערער היה שיכור בזמן שדקר את אשתו.

39. סוף דבר: אין צל של ספק בכך שהמערער רצח את המנוחה בכוונה תחילה, ועל-כן הנני מציע לחבריי לדחות את הערעור.

ש ו פ ט

השופט י' עמית:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט ג' קרא:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק הדין של השופט א' שטיין.

ניתן היום, י"ח בכסלו התשע"ט (26.11.2018).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט